

Nr 49

Av herr **Brandt** i Sätilla **m. f** , *angående rätt till avdrag vid beskattningen för förlust vid skördeskada.*

(Lika lydande med motion nr 29 i Första kammaren)

De upprepade skördeskador, som drabbat jordbruket och trädgårdsodlingen, har medfört betydande konsekvenser även ur beskattningssynpunkt. En skördekatastrof innebär för jordbrukaren eller trädgårdsodlaren, att den normala arbetsinkomsten bortfaller eller minskas väsentligt och i många fall också att kostnaderna för konstgödsel, utsäde, bränsle och andra förnödenheter för produktionen inte kan täckas genom produktionsresultatet. De skördeskadelån, som katastrofdrabbade jordbrukare och trädgårdsodlare beretts möjlighet att upptaga, har ofta fått täcka inte enbart nödvändiga utgifter för produktionsapparatens utan också de ofrånkomliga kostnaderna för familjens uppehälle. Om lån kan ju generellt sägas gälla, att de upptages för värdeskapande investeringar i produktionsmedel eller förvärv av varaktiga konsumtionsvaror, men skördeskadelånen, som får ersätta förlorad arbetsinkomst och tillspillogivna investeringar, måste sålunda i stort sett sägas ha en helt annan karaktär. Då nuvarande skattebestämmelser inte medger avdragsrätt för amorteringar å skördeskadelån, måste den praktiska konsekvensen sägas vara, att skördeskadeförlusterna beskattas.

Då denna beskattningsfråga diskuterats i tidigare sammanhang, har den invändningen ofta gjorts, att jordbrukare och trädgårdsodlare dock har vissa möjligheter till resultatutjämning mellan olika år. Det alldeles övervägande flertalet jordbrukare och trädgårdsodlare deklarerar emellertid efter kontantprincipen, som visserligen medger en viss men snävt begränsad möjlighet till resultatutjämning genom att anskaffningen av inventarier och redskap kan förläggas till år med goda inkomster. Det torde inte kunna bestridas, att jordbruket och trädgårdsodlingen har väsentligt sämre möjligheter än andra näringar till konsolidering genom s. k. dolda reserver och därmed också till resultatutjämning, trots att de i särskilt hög grad utsättes för kraftiga inkomstvariationer mellan olika år.

För jordbruk och trädgårdsodling är helt naturligt vissa inkomstvariationer mellan olika år att räkna som en normal företeelse. Möjligheter till s. k. öppen resultatutjämning är därför ett angeläget reformkrav för dessa näringsgrenar. Skördeskadelånen måste emellertid sägas avse ett helt annat problem än det som gäller de normala inkomstvariationerna. Dessa lån, som under 1950-talet läm-

nades i form av statliga stödlån men nu för 1960 års skördeskador utgår som lån upptagna på allmänna marknaden med statliga garantier, har beviljats endast jordbrukare och trädgårdsodlare, som drabbats av betydande skördeskador. Skördeskadelånen uppgift är sålunda att lämna ersättning för rena katastrofförluster. Samhällets medverkan innebär endast, att vederbörande beretts möjlighet att flytta över katastrofförlusten eller en del av densamma till följande år. Genom amorteringarna av skördeskadelånen får följande skördeår betala inkomstbortfall från tidigare katastrofår. Ur skatterättsvisans synpunkt framstår det som stötande, att katastrofförlusten, som måste sägas motsvara en helt utebliven inkomst, då i form av amortering upptages till beskattning. Socialt sett är det också av största vikt, att frågan snarast bringas till en tillfredsställande lösning. Många jordbrukare, som vid upprepade tillfällen måst upptaga skördeskadelån, har främst till följd av amorteringarna och beskattningen av desamma tvingats ned på en levnadsstandard, som måste sägas ligga avsevärt under ett rimligt existensminimum.

Den nya lagstiftningen om rätt till förlustutjämning medför visserligen i viss utsträckning fördelar även för dem som drabbats av skördeskadeförlust. Förlustavdrag får i år göras för resultat sedan år 1954. Förlustutjämningen får emellertid utnyttjas först då man för förluståret redovisat ett underskott på minst 1 000 kronor och uppfyller bestämmelserna angående deklarationsskyldigheten för förluståret. Den del av katastrofförlusten, som avser den förlorade arbetsinkomsten och underskottet på förvärvskällan upp till 1 000 kronor, blir alltså inte avdragsgill enligt bestämmelserna om förlustutjämningen.

Det framstår sålunda som angeläget, att möjligheter skapas till avdrag vid beskattningen även för den del av skördekatastrofförlust, som inte kommer till en ur beskattningssynpunkt tillfredsställande lösning genom bestämmelserna om förlustutjämning. Helt naturligt är en sådan avdragsrätt förenad med vissa skattetekniska problem. Ur skatteprincipiell synpunkt kan någon invändning dock inte resas, då principen måste sägas vara densamma som gäller för den nu införda rätten till förlustutjämning. Helt naturligt måste rätt till förlustutjämning för underskott överstigande 1 000 kronor principiellt sett vara av samma innebörd som avdragsrätt för underskott understigande 1 000 kronor och för utebliven arbetsinkomst.

De synpunkter vi ovan anfört avser givetvis i första hand redan utlämnade skördeskadelån. I vilken mån skördeskadelån kommer att bli erforderliga även i framtiden kan ju inte nu bedömas. Till årets riksdag har aviserats förslag om ett permanent skördeskadeskydd. Man bör alltså kunna räkna med att katastrofförlust i framtiden åtminstone i väsentlig utsträckning kommer att ersättas genom det permanenta skyddet. För framtidsbedömningen är det också av betydelse om och när frågan om rätt till s. k. öppen resultatutjämning kan bringas till en lösning. En verklig resultatutjämning skulle naturligtvis även i här avsedda fall medföra en rättvisare beskattning, varvid dock är att observera, att även katastrofförlusten, dvs. vad som måste betraktas som inkomstförlust utan-

för normal inkomstvariation, skulle innefattas i utjämningen och således i väsentlig mån beskattas.

Det synes oss nödvändigt, att frågan om rätt till avdrag vid beskattningen för skördeskadeförlust i samband med amortering av skördeskadelån skyndsamt upptages till prövning. I första hand gäller det här, såsom framhållits, de skörde-katastrofförluster, som redan uppstått. Men uppmärksamheten bör även ägnas den framtida utvecklingen i anslutning till vad som kan komma att beslutas i fråga om permanent skördeskadeskydd och rätt till öppen resultatutjämning vid beskattningen.

Med anledning av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om så skyndsamt prövning av frågan om rätt till avdrag vid beskattningen för skörde-katastrofförlust i samband med amortering av skördeskadelån i enlighet med vad ovan anförts, att förslag i ärendet kan föreläggas redan innevarande års riksdag.

Stockholm den 18 januari 1961

Henry Brandt
i Sättila

Emil Elmwall

Erik Grebäck

Einar Gustafsson
i Kårby

Harry Wahrendorff

Robert Johansson
